

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ” – ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

КАТЕДРА “ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ”

СЕМИНАР №3

**ПО УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА
„МЕДИЦИНСКА ЕТИКА И ДЕОНТОЛОГИЯ”**

ТЕМА:

„ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ. ПРАВА НА ПАЦИЕНТА.”

ЗА СТУДЕНТИ ОТ МУ – ПЛЕВЕН БАКАЛАВЪРСКА СТЕПЕН

■ СПЕЦИАЛНОСТ „УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ” ■

Гр. Плевен

2020 год.

ТЕЗИСИ НА ПРАКТИЧЕСКИ СЕМИНАР № 3

УЧЕБНИ ЦЕЛИ: В края на занятието:

1. Студентите да могат да обосноват необходимостта от зачитане на принципа на информирано съгласие в процеса на взаимоотношения с пациента.
2. Студентите да могат да посочват критериите за валидност на информираното съгласие.
3. Студентите да могат да коментират върху количеството предлагана информация от страна на лекаря и начина на поднасянето ѝ.
4. Студентите да познават основните права на човека в здравеопазването според Универсалната Декларация за човешките права, Декларацията на СМА за правата на пациента, Кодекс на професионалната етика в България и Закона за здравето.

ПЛАН НА ЗАНЯТИЕТО:

1. Информираното съгласие в медицината - основен принцип на взаимоотношенията лекар-пациент: - *Препратка към Лекция 6*
 - същност и причини за необходимостта от информирано съгласие в медицината;
 - критерии за валидност;
 - съгласие при некомпетентни пациенти и деца;
 - правни аспекти на информираното съгласие.
2. Права на пациента в здравеопазването. - *Препратка към Лекция 8*
 - запознаване с Декларация от Лисабон.

ПРАКТИЧЕСКА РАБОТА:

1. Анализ на мини-казуси за правата на пациента в здравеопазването и информирано съгласие.
2. Обсъждане на казуси засягащи проблема за информирано съгласие.

КОНКРЕТНИ ПРИМЕРИ И ЗАДАЧИ:

ЗАДАЧА 1. В следващите казуси преценете има ли нарушение на правата на пациента според Декларацията от Лисабон. (*Преди да започнете работа по мини-казусите, прочете Декларацията от Лисабон. Ще намерите копие от нея в секция „Допълнителни материали“.* *Виж още Лекция 8: Права на човека в здравеопазването.*)

Казус 1: Близките на болен от рак са уведомени за диагнозата и прогнозата, но самият болен не е известен за диагнозата си, тъй като лекарят се опасява, че това ще навреди на пациента.

- А. Има нарушение на правата на пациента.
- Б. Няма нарушение на правата на пациента.

Пример: В казус 1 няма нарушение на правата на пациента. Декларация от Лисабон, право 7 б) По изключение, на пациента може да бъде отказана информация, когато има доста-

тъчно основание да се счита, че тя ще представлява сериозен риск за живота или здравето му.

Допълнително казусът може да се анализира от правна гледна точка. Съгласно нормативната уредба у нас няма текстове, които да разрешават уведомяване на близките без знанието на пациента, както и неинформиране на пациента (дори и при опасения как ще приеме той лошите новини).

Казус 2: Вие сте медицинска сестра в хирургично отделение. Д-р А.Б. взема информирано съгласие от 80-годишен пациент за операция. Той убеждава пациента, че операцията ще ми не успешно и че той ще се грижи за него до неговото възстановяване и изписване. Пациентът дава съгласието си. Вие познавате изследванията на пациента и знаете, че той има диабет, но рисковете във връзка с извършването на операцията при това състояние не са съобщени на пациента. Вие тактично споменавате това на хирурга, който обаче ви отклонява с отговора, че това не е Ваше задължение.

- А. Има нарушение на правата на пациента.
- Б. Няма нарушение на правата на пациента.

Казус 3: Млада семейна двойка има проблеми с възпроизводството. Налага се да се използва донор. Семейството дава съгласието си и оплождането е извършено успешно. Ражда се здраво дете и родителите са щастливи. Една от съседките на семейството обаче работи в лабораторията, където е извършена процедурата. Тя разпознава съседите си и споделя това със своя приятелка.

- А. Има нарушение на правата на пациента.
- Б. Няма нарушение на правата на пациента.

Казус 4: Пациент, лежащ във вътрешно отделение, е поканен да участва в клинично изпитване на нов медикамент. След като са му обяснени всички предимства и рискове от приложението на медикамента, пациентът отказва да бъде включен в експеримента. След няколко дни пациентът забелязва отчетлива промяна в отношението на лекуващия лекар - от вежлив и отзивчив той се превръща във вечно зает формалист и дори понякога се налага други колеги да обслужват пациента.

- А. Има нарушение на правата на пациента.
- Б. Няма нарушение на правата на пациента.

Казус 5: След болнично лечение пациент е изписан без да му бъде предоставена информация за последващото извънболнично лечение.

- А. Има нарушение на правата на пациента.
- Б. Няма нарушение на правата на пациента.

Казус 6: Пациент, който е недоволен от общопрактикуващия си лекар, желае да го смени. Това му е отказано.

- А. Има нарушение на правата на пациента.
- Б. Няма нарушение на правата на пациента.

Казус 7: 62-годишният В.Г. е приет в болнично заведение за лечение на анална фистула. На пациента е направена биопсия на простата под обща анестезия. Пациентът се възстановил без проблеми и бил изписан с инструкция да се яви за контролен преглед след две седмици. Шест месеца по-късно, В.Г. развил простатна симптоматика и се свързал със специалист за консултация. Когато взел документацията си, за да я представи на специалиста, В.Г. забелязал, че патологоанатомичния резултат от извършената по-рано биопсия бил „съмнения за аденокарцином”. Пациентът не е бил информиран за резултатите от биопсията. Специалистът потвърдил диагнозата и информирал пациента за лечебните алтернативи.

- А. Има нарушение на правата на пациента.
- Б. Няма нарушение на правата на пациента.

ЗАДАЧА 2. В следващите казуси определете можете ли да предприемете клинично действие спрямо пациента без информираното му съгласие? (*Преди да започнете работа по мини-казусите вижте Лекция 6: Информирано съгласие.*)

Казус 1: 47-годишна домакиня с нормален психичен статус отказва изследване на „бучка” в лявата гърда открита при профилактичен преглед. Пациентката заявява, че няма смисъл от изследването, тъй като няма да се лекува, ако се окаже, че страда от рак.

- А. Лечението не може да се извърши без съгласието на пациента.
- Б. Лечението може да се извърши без съгласието на пациента.

Пример: Пациентката е компетентна (автономна) и не може да бъде подложена на изследване без нейното съгласие. Процедурата не е животоспасяваща и не са изпълнени условията на чл.89, ал.2 от Закона за здравето.

Казус 2: 20-годишен пациент с умерена степен на умствено изоставане отказва коремна операция по повод на перфорирала язва на стомаха.

- А. Лечението не може да се извърши без съгласието на пациента.
- Б. Лечението може да се извърши без съгласието на пациента.

Казус 3: 45-годишен мъж с аденом на простата отказва предписаната терапия.

- А. Лечението не може да се извърши без съгласието на пациента.
- Б. Лечението може да се извърши без съгласието на пациента.

Казус 4: 50-годишен пациент, претърпял тежка автомобилна катастрофа при прегледа има силна коремна болка и данни за спукан далак. Пациентът отказва операция.“

- А. Лечението не може да се извърши без съгласието на пациента.
- Б. Лечението може да се извърши без съгласието на пациента.

Казус 5: 55-годишен мъж с рак на дебелото черво отказва химиотерапия.

- А. Лечението не може да се извърши без съгласието на пациента.
- Б. Лечението може да се извърши без съгласието на пациента.

ЗАДАЧА 3. Прочетете внимателно казусите и отговорете на поставените въпроси. *(Преди да започнете работа по казусите вижте Лекция 3: Информирано съгласие, Права на пациента; Декларация от Лисабон – можете да намерите този документ в секция допълнителни материали.)*

КАЗУС 1: 12-годишен пациент е хоспитализиран по повод температурно състояние с неясен произход. Той престоява 7 дни в болницата, но родителите желаят детето да бъде изписано. Техните аргументи са:

- диагнозата е отнела твърде много време, а състоянието на детето е непроменено;
- и двамата родители са работещи и трябва да напускат работното си място, за да могат да посещават детето;
- транспортът до болницата и другите болнични разходи са твърде високи за тях.

Лекуващият лекар се опитва да разубеди родителите, но безуспешно и те си вземат детето срещу подпис.

- **Имат ли право родителите да определят дали да продължи лечението?**
- **Ако състоянието беше животозастрашаващо, това щеше ли да промени с нещо ситуацията?**
- **Кои права на пациента са приложими към казуса?**
- **Кои принципи от съвременната Биоетика могат да помогнат на специалиста в казуса?**

КАЗУС 2: 70-годишната А.Б. е хоспитализирана е нестабилна стенокардия. През следващите дни пациентката е подложена на множество диагностични процедури, за които още при постъпването е подписала около 15 информирани съгласия. Макар че пациентката А.Б. е компетентна, в момента на подписването тя е била в стрес, породен от самия факт на хоспитализацията и предстоящата операция (байпас).

Дъщерята на пациентката е медицинска сестра и я посещава всеки ден, разпитвайки я за събитията през деня. По нейна преценка от 15те информирани съгласия само три са били наистина „информирани” и взети в нестресово състояние. Когато дъщерята разпитала майка си, тя отговорила, че е подписала някакви документи, защото лекуващият лекар е искал да направи някакви изследвания.

- **Коментирайте случая от гледна точка на критериите за валидност на информираното съгласие.**
- **Кои права на пациента са приложими към казуса?**
- **Кои принципи от съвременната Биоетика могат да помогнат на специалиста в казуса?**

ИЗГОТВИЛ ЗАДАНИЕТО:

/гл. ас. Ат. Анов, дф/